

EMVI en snellere binnenstedelijke rioleringsprojecten: wat te doen met nutscoördinatie?

Ir. L.L. olde Scholtenhuis
Universiteit Twente

Ing. E. Meijberg
Reef Infra

Drs. Ing. J. Boes.
Universiteit Twente

Samenvatting

Sinds invoering van de nieuwe aanbestedingswet hanteren gemeenten en provincies een ‘EMVI, tenzij-beleid’: in plaats van beoordeling op basis van (louter) laagste prijs, worden werken gegund aan de aanbieder met de ‘economisch meest voordelige inschrijving’. Door deze aanpak kan de opdrachtgever bij het selecteren van een aanbieder ook focussen op waarde en efficiëntie van het bouwproces. Met criteria als risicobeheersing en bereikbaarheid kunnen opdrachtgevers bijvoorbeeld sturen op minimalisatie van de doorlooptijd of voorkoming van hinder. Of toch niet? In dit artikel lichten we toe waarom dit bij projecten die raakvlakken hebben met nutsinfra complexer ligt, vanwege ingewikkelde coördinatie van nutswerkzaamheden door civiele aannemers. Om beoogde effecten van procescriteria in de toekomst te behalen, pleiten we daarom voor een grotere rol van het aspect nutscoördinatie bij EMVI-aanbestedingen van civiele werken. We betogen ten slotte dat civiele werken met een ‘black box’ aan kabels en leidingen zich niet goed lenen voor EMVI-aanbestedingen. Hier is mogelijk een alternatief met elementen van Best Value Procurement (BVP) meer geschikt.

1. Inleiding

Sinds de invoering van de nieuwe aanbestedingswet groeit het gebruik van Economisch Meest Voordelige Inschrijving (EMVI) als gunningscriteria. EMVI verruimt het aantal aspecten waarop aanbieders en aanbiedingen voor civiele werken worden vergeleken. Naast het gunningscriterium ‘laagste prijs’ worden nu ook kwaliteit en bouwprocescriteria als doorlooptijd, risicobeheersing en omgevingsvriendelijkheid gebruikt om inschrijvingen te beoordelen. Door deze criteria mee te nemen in de EMVI-beoordeling, prikkelt de opdrachtgever aanbieders om na te denken over efficiëntere procesbeheersing met als doel de kans op uitloop, budgetoverschrijding, overlast en eventuele imagoschade te verminderen.

Ook bij gemeentelijke rioleringsprojecten en wegreconstructies wordt steeds vaker gegund op basis van EMVI. Het gebruik van criteria als hinderbeperking en doorlooptijdverkorting stimuleert civiele aannemers na te denken over bijvoorbeeld alternatieve uitvoeringstechnieken en faseringen. Een belangrijk uitgangspunt bij het opstellen van dergelijke plannen is dat de civiele aannemer reële planningsonzekerheden en -risico's kan inschatten en beheersen. De praktijk is helaas weerbarstiger. Wanneer bijvoorbeeld een oud riool gereconstrueerd wordt, zijn netbeheerders vaak genoodzaakt om kabels en leidingen te verleggen. Vaak zijn deze activiteiten van derden nauwelijks door de civiele aannemer te beheersen.

Verder blijkt bij veel kleine en middelgrote civieltechnische projecten dat de beïnvloedbaarheid van activiteiten van derden en hun impact op het bouwproces wordt onderschat. Dit is verrassend aangezien bijna ieder civiel reconstructieproject raakvlakken heeft met werkzaamheden van netbeheerders en nutsaannemers. Dit komt mogelijk, omdat netbeheerders en hun aannemers private partijen zijn die niet binnen de invloedssferen en hiërarchische coördinatiestructuren van publieke opdrachtgevers en civiele aannemers vallen. Als gevolg hiervan worden de bouwplannen van civiele- en nutspartijen tijdens de werkvoorbereiding veelal onafhankelijk van elkaar gemaakt en beperkt afgestemd. Wanneer nutswerkzaamheden vervolgens complexer of ingrijpender blijken dan vooraf ingeschat, vertragen deze het project waardoor het beoogde effect van een EMVI- aanbesteding teniet wordt gedaan.

Onderschatting van de aard en impact van nutswerkzaamheden schept een sterk vereenvoudigd beeld van de te coördineren werkelijkheid. We bespreken daarom in dit artikel hoe twee irreële aannames over procescoördinatie van civiele werken ertoe leiden dat aan het beoogde doel van EMVI-procescriteria voorbij wordt gegaan. We illustreren dit vervolgens aan de hand van een tweetal voorbeelden uit de praktijk. In onze afsluiting stellen we voor hoe nutscoördinatie een prominentere rol in aanbestedingen kan spelen.

2. De institutionele omgeving problematiseert een ‘EMVI-procesfocus’ bij civiele projecten

Door gebruik te maken van de Economisch Meest Voordelige Inschrijving wordt het mogelijk om inschrijvingen te beoordelen op meer aspecten dan alleen prijs. Criteria zoals beschreven in de EMVI-criteriabibliotheek (CROW, 2014) bieden de mogelijkheid om zowel het

geplande bouwproces als product te beoordelen op basis van functionaliteit, duurzaamheid, levenscycluskosten, risicobeheersing en omgevingsvriendelijkheid. Op deze manier wordt ruimte gegeven aan de aanbieder om creatieve en innovatieve oplossingen aan te dragen. Tevens stimuleert het hen om na te denken over de risico's en haalbaarheid van hun bouwplannen. EMVI beoogt aannemers te laten starten met een robuuster plan van aanpak met daarin een grondige risicoanalyse en bijvoorbeeld een planning met korte doorlooptijd. Omdat acceptatie voor overlast in een binnenstedelijke omgeving afneemt (CROW, 2010) lijkt het gebruik van EMVI-procescriteria dus een goed middel om projecten meer conform een betrouwbare planning te laten verlopen.

Maar welke aannames liggen ten grondslag aan de succesvolle uitwerking van de zojuist beschreven EMVI-filosofie? Of anders geformuleerd, in hoeverre kan de publieke opdrachtgever met behulp van EMVI-procescriteria een efficiënter bouwproces van infrastructurele werken in de publieke ruimte realiseren? Belangrijke uitgangspunten zijn dat verstoringen, waaronder degene die voortvloeien uit nutswerkzaamheden, (1) in te perken zijn door de civiele aannemers of (2) geheel niet optreden. Maar is dat wel zo? In de praktijk gaan deze aannames nauwelijks op. We lichten ze hier toe.

Aanname 1: risico's en verstoringen zijn in te perken door civiele aannemer

Een veelvoorkomende, onjuiste, veronderstelling is dat publieke organisaties als gemeenten en provincies opdrachtgever zijn voor zowel rioleringswerkzaamheden als verleggingen van kabels en leidingen. Door liberalisering en privatisering zijn het eigendom en beheer van nutsvoorzieningen namelijk deels verplaatst naar marktpartijen. Dit houdt in dat verantwoordelijkheid voor aanleg, vernieuwing en onderhoud van onze ondergrondse infrastructuur verdeeld is over meerdere organisaties: Naast de (semi) publieke organisaties die verantwoordelijk zijn voor de riolering en waternetten, zijn private organisaties verantwoordelijk voor energienetten en telecommunicatievoorzieningen. Omdat de verschillende netwerken elkaar ondergronds kruisen, zijn bij rioleringsprojecten daardoor zowel gemeenten als netbeheerders betrokken als opdrachtgever.

Wanneer gemeenten bijvoorbeeld een rioleringsproject starten waarbij ook nutsinfrastructuur verlegd zal moeten worden, zijn netbeheerders 'verplicht' om hier aan mee te werken. Wel geldt dat de verlegkosten van de netbeheerders in verschillende mate worden gecompenseerd. Beheerders van gas, water, en elektriciteitsnetwerken hebben bijvoorbeeld privaatrechtelijke vergoedingsafspraken met gemeenten¹. Afhankelijk van de leeftijd van kabels of leidingen wordt door een gemeente een percentage van de verlegkosten betaald. Ten aanzien van glasvezel- en koper netten wordt in Hoofdstuk 5 van de Telecommunicatiewet verder voorgeschreven dat publieke grondeigenaren aanleg van ondergrondse telecomnetwerken moeten toestaan (gedoogplicht; art. 5.2). Wanneer werkzaamheden van de grondeigenaar hier aanleiding toe geven (art. 5.8), dient de telecomaandbieder echter op eigen kosten over te gaan tot verlegging.

Zonder in juridisch detail te willen treden, omschrijven we in Tabel 1 enkele projectsituaties met bijbehorende regelingen, opdrachtgevers en opdrachtnemers. Deze situaties belichten de organisatorische complexiteit van riool- en nutswerkzaamheden. Bij een civiel project waarbij geen netbeheerders betrokken zijn, geven lokale overheden opdracht voor reconstructie van

¹ Deze afspraken verschillen per gemeente.

bijvoorbeeld riolering en straatwerk (situatie 1). Wanneer het tracé van het nieuwe riool een telecomkabel (situatie 2) of gasleiding doorsnijdt (situatie 3), vraagt de gemeente de netbeheerder om tot verlegging over te gaan. De private netbeheerders geven op hun beurt opdracht aan nutsaannemers. Hoewel er op een dergelijk project zowel nutsaannemers als civiele aannemers werken, leggen deze beide aan een andere opdrachtgever verantwoording af (!). Dit geldt ook wanneer het (riolerings)project en de nutswerkzaamheden gelijktijdig worden uitgevoerd zonder dat civiele infrastructuur daarbij aanleiding geeft tot verleggingen (situatie 4).

Tabel 1 - beschrijving van organisatorische complexiteit van (binnenstedelijke) civiele projecten die raakvlakken hebben met nutswerkzaamheden (situaties, regelingen, opdrachtgeverschap, opdrachtnemers)

Situatie		Relevante regelingen	Opdrachtgevers	Opdrachtnemers
1	Verlegging riool	Plaatselijke verordeningen & vergunning	Gemeente	Civiele aannemer
2	Verlegging riool en kruisende telecomleiding en	Plaatselijke verordeningen & vergunning Telecomwet art 5.8	Gemeente ‘vraagt’ netbeheerder te verleggen op eigen kosten Netbeheerder geeft opdracht aan nutsaannemer	Civiele aannemer; legt verantwoording af aan gemeente Nutsaannemer; legt verantwoording af aan netbeheerder
3	Verlegging riool en kruisende gasleiding (of andere niet-telecom kabel/leiding)	Plaatselijke verordeningen & vergunning Privaatrechtelijke overeenkomsten tussen netbeheerder en lokale overheid	Gemeente vraagt netbeheerder om (tegen compensatie) te verleggen Netbeheerder geeft opdracht aan nutsaannemer	Civiele aannemer; legt verantwoording af aan gemeente Nutsaannemer; legt verantwoording af aan netbeheerder
4	Verlegging riool en niet-kruisende kabels en leidingen	Plaatselijke verordeningen & vergunning	Gemeente en netbeheerder	Civiele aannemer; legt verantwoording af aan gemeente Nutsaannemer legt verantwoording af aan netbeheerder

In de vier situaties verschilt de mate van vrijblijvendheid waarin netbeheerders en nutsaannemers deelnemen aan een project. Ten aanzien van het handhaven van planningsgeldt juist dat, met het afnemen van deze vrijblijvendheid, de mate waarin publieke opdrachtgevers en civiele aannemers afhankelijk zijn van bereidwilligheid en commitment van netbeheerders en nutsaannemers toeneemt. Waar gemeenten in situatie 2 en 3 via wetten en overeenkomsten nog enkele uitvoeringseisen kunnen stellen aan de netbeheerder, bestaat er in situatie 4 geen formele samenwerking tussen de beide opdrachtgevers. Omdat de publieke opdrachtgever zelf geen hiërarchische relatie heeft met nutsaannemers, is het voor civiele

aannemers logischerwijs ook onmogelijk om de gedelegeerde coördinatietaak van deze derden goed uit te voeren.

Verder hoeven gemeenten verlegkosten vaak gedeeltelijk of niet te vergoeden en willen netbeheerders hun beheerskosten minimaliseren. Daarom wordt de aard van reconstructiewerken niet zelden te optimistisch ingeschat. Wanneer extra nutswerkzaamheden toch noodzakelijk blijken, leiden discussies over verdeling van verlegkosten tussen gemeenten en netbeheerders tot vertraging. Omdat netbeheerders voor het voorbereiden van nutswerkzaamheden vaak langdurige formele procedures hanteren, vertragen onverwachte nutswerkzaamheden een civiel project soms zelfs enkele maanden. Deze risico's en verstoringen zijn niet te beheersen door civiele aannemers. De vertraging en stagnatie die veroorzaakt wordt door nutswerkzaamheden voorziet in onkosten voor de civiele aannemer. Deze kosten komen voor verrekening van haar opdrachtgever. Hierbij kunnen discussies ontstaan over de hoogte en allocatie van de kosten, waarbij de relatie tussen de civiele aannemer en haar opdrachtgever onder druk komt te staan. Deze ongewenste situatie kan helaas niet altijd worden voorkomen vanwege de zojuist beschreven organisatorische complexiteit.

Samengevat vormen het aantal stakeholders, hun onderlinge relaties en lange communicatielijnen voor een ingewikkelde coördinatiestructuur. Samenwerking in deze 'multi-client, multi-contractor' context geschiedt op basis van bereidwilligheid, waardoor de civiele aannemers is niet in staat om alle onverwachte situaties en verstoringen te beheersen.

Aanname 2: er treden geen verstoringen op in nutswerkzaamheden

Hoewel de nutswerken wel invloed hebben op de procesvoortgang van de civiele aannemer, lijken deze bij de meeste (EMVI) aanbestedingen niet expliciet te worden benoemd. Opportunistische publieke opdrachtgevers of aanbieders schenken hier mogelijk minder aandacht aan, omdat zij beperkt op de hoogte (kunnen of willen) zijn van nutswerkzaamheden. Hierdoor wordt een deel van de werkelijkheid buiten beschouwing gelaten. Veelvoorkomende uitspraken als "we weten toch niet wat er in de ondergrond ligt" en "na het ontgraven van de ondergrond bleek er veel meer te liggen dan verwacht" laten bijvoorbeeld zien dat nutswerkzaamheden moeilijk voorspelbaar zijn en te weinig aandacht genieten.

Veelal blijken werkzaamheden in de (binnenstedelijke) ondergrond ingrijpender dan vooraf ingeschat. In Nederlandse stedelijke omgevingen is de ligging van ondergrondse infrastructuur namelijk beperkt gedocumenteerd. Gegevens over weesleidingen en andere ondergrondse objecten wordt bovendien niet altijd vastgelegd. Verder is liggingsinformatie van kabels en leidingen in schematische KLIC-tekeningen vaak van onvoldoende kwaliteit om een goed beeld te krijgen van de ondergrondse situatie. Omdat netbeheerders daarnaast, niet allemaal bij projectoverleggen betrokken zijn, worden raakvlakken tussen ondergrondse werkzaamheden soms onvoldoende overzien. Hierdoor schatten aannemers de omvang van nutswerkzaamheden te optimistisch in.

Bij binnenstedelijke civiele werken, zoals rioleringsprojecten, zijn werken van 'derden' dus moeilijk te voorspellen. Soms blijkt de aard en omvang van werkzaamheden aan kabels en leidingen zelfs een 'black box'. In dat geval zijn liggingsgegevens van ondergrondse infrastructuur grotendeels onbekend, onvolledig of onbetrouwbaar. In deze complexe ondergrondse situatie is de voortgang van nutswerkzaamheden maatgevend voor de

doorlooptijd van een rioleringsproject. Als op dat moment wordt voorondersteld dat nutswerken weinig invloed op rioleringswerkzaamheden hebben, wordt het beoogde effect van procescriteria zoals beperking doorlooptijd of hinder doorkruist.

Wanneer een publieke opdrachtgever onvoldoende rekening houdt met coördinatie van nutswerkzaamheden rekent zij zich onterecht rijk. Op vergelijkbare wijze kan de civiele aannemer die de aanbesteding wint in een lastig parket terecht komen. Bij beperkte afstemming in het voortraject en gebrekkig inzicht in de ondergrond is het immers waarschijnlijk dat netbeheerders meer of complexere reconstructiewerken moeten uitvoeren. Buiten haar eigen invloedssfeer om kan dit leiden tot het niet behalen van de EMVI-verplichtingen van de civiele aannemer. In de meeste gevallen kan de civiele aannemer niet verantwoordelijk worden gehouden voor deze onverwachte werkzaamheden door derden.

In afwezigheid van een formele coördinatiehiërarchie zijn de gemeente en civiele aannemer slechts toeschouwers van nutswerkzaamheden. In het geval dat nutswerken ingrijpender blijken, maar de civiele aannemer haar planning moet handhaven, is zij afhankelijk van de bereidwilligheid en capaciteit van netbeheerders en nutsaannemers.

3. Voorbeelden van ongelukkig ingezette EMVI-procescriteria

Dat de twee besproken aannames in de praktijk voor problemen kunnen zorgen, is sinds de intrede van de nieuwe aanbestedingswet wel gebleken. Bij een civiel revitaliseringsproject werd werk bijvoorbeeld middels de EMVI-componenten 'bereikbaarheid en communicatie' gegund. De civiele aannemer heeft op basis van haar inschrijving (prijs met plan van aanpak) een uitvoeringsplanning gemaakt waarin deze EMVI componenten waren verwerkt. Eén belangrijk uitgangspunt hierbij was dat werkzaamheden aan kabels en leidingen vlot zouden kunnen worden uitgevoerd. Tijdens het verleggen van deze nutsvoorzieningen bleek echter dat kabels en leidingen dusdanig waren vervormd en beschadigd door aanwezige boomwortels dat verlegging niet tijdig genoeg konden worden afgerond. Het gevolg voor de civiele aannemer was dat zij niet kon starten met haar werkzaamheden en het werk circa een jaar moest uitstellen, met alle gevolgen van dien. Voor de opdrachtgever van het civiele werk zorgde dit voor een extra kostenpost ten behoeve van verlegging van kabels en leidingen, een doorlooptijdverlenging en het overschrijden van de projectmijlpaaldatum. De omgeving ondervond bovendien meer en langduriger overlast. Dit was, paradoxaal genoeg, iets dat de opdrachtgever van het civiele werk trachtte te voorkomen middels gebruikte EMVI-component.

Een ander voorbeeld, waarbij de tweede auteur betrokken is, betreft een wegenbouwproject waarbij onder andere een sanering moest worden uitgevoerd. Dit project werd aanbesteed op basis van prijs met als EMVI-component 'doorlooptijd'. De civiele aannemer die de aanbesteding won, kreeg een fictieve korting, omdat zij plande om het werk in een relatief korte periode te realiseren. Na gunning werden de benodigde werk- en uitvoeringsplanningen opgesteld en besproken met de opdrachtgever. Hieruit kwam een gezamenlijk gedragen plan naar voren. Dit plan had als uitgangspunt dat nutsinfrastructuur voor de start van civiele werkzaamheden was verlegd. Echter, tijdens het nutsoverleg (coördinatieplicht civiele aannemer) kwam naar voren dat ter plaatse van de sanering de kabels en leidingen nog moesten worden verlegd. Omdat dit vlak voor start uitvoering werd geconstateerd, ontstond een spanningsveld tussen enerzijds de civiele aannemer die zich moest houden aan strakke

EMVI-planning met boetes bij uitloop en anderzijds de netbeheerders wier kabels en leidingen verlegd moesten worden om de werkzaamheden te kunnen uitvoeren. Uiteindelijk werd na intensief overleg tussen de opdrachtgever, nutspartijen en civiele aannemer een plan gemaakt waarbij werkzaamheden aan kabels en leidingen uitgevoerd konden en uitloop van civiele werkzaamheden zoveel mogelijk beperkt bleven.

4. Hoe nemen we nutscoördinatie beter mee in een EMVI-aanbesteding?

In het slot van dit artikel beschrijven we enkele oplossingsrichtingen die aanbesteding van riolerings- en nutswerkzaamheden ondersteunen. Ook beschrijven we de invulling van nutscoördinatie als toevoeging op bestaande EMVI-procescriteria en behandelen we hoe men enkele elementen van het Best Value Procurement (BVP) gedachtengoed kan gebruiken bij aanbestedingen van werken waarin kabels en leidingen een ‘black box’ zijn.

EMVI-procescriteria toepassen? Dan netbeheerders betrekken!

Omdat de civiele aannemer haar coördinatieplicht ten aanzien van nutswerkzaamheden bedrijven louter op basis van bereidwilligheid en commitment uitvoert, kan zij risico's op extra nutswerkzaamheden moeilijk beheersen. Voor een succesvolle toepassing van EMVI-procescriteria zal daarom naast gebruik van doorlooptijd en hinderbeperking ook informatie en kennis van netbeheerders ingezet moeten worden.

Een eerste mogelijke aanvulling op deze procescriteria is dat publieke opdrachtgevers hun aannemers ondersteunen door in de vraagspecificatie fysieke en organisatorische raakvlakken met werkzaamheden van netbeheerders te benoemen. Bij de aanbesteding kan vervolgens aan aanbieders worden gevraagd om dit bij het maken van een plan van aanpak mee te nemen. De civiele aannemer dient in dit geval enige uitvoeringskennis van nutswerkzaamheden te bezitten.

In een verdergaande aanvulling op de bestaande EMVI-procescriteria – waarvan de juridische haalbaarheid onderzocht zal moeten worden – kunnen publieke opdrachtgevers en netbeheerders hun werkzaamheden samenvoegen en door één aannemer uit laten voeren. De complexe samenwerking op basis van bereidwilligheid en commitment wordt daarmee vervangen door een hiërarchische coördinatiestructuur waarin één aannemer verantwoordelijk is voor planning en uitvoering van *alle* ondergrondse werkzaamheden. Voor aannemers is het in dat geval wél mogelijk om nutswerkzaamheden aan te sturen. Omdat de aannemer in dit geval verantwoordelijk is voor het inventariseren van organisatorische knelpunten en hij deze zelf kan oplossen, wordt het reëler dat beoogde effecten van EMVI-procescriteria behaald kunnen worden.

Wanneer kabels en leidingen een ‘black box’ vormen, hebben EMVI-procescriteria weinig zin.

Bij projecten waarbij kabels en leidingen een ‘black box’ zijn en het fysiek onmogelijk, té duur of tijdrovend is om de bestaande ondergrondse situatie in beeld te brengen, zal het toepassen van procescriteria als doorlooptijd en hinder weinig zin hebben. Aangezien

nutswerkzaamheden in dit geval het kritieke pad vormen dat de doorlooptijd van alle ondergrondse werkzaamheden bepaalt, zal het voor publieke opdrachtgevers weinig zin hebben inschrijvingen van civiele werken te beoordelen op basis van doorlooptijdverkorting.

In deze situatie lijkt het verstandig dat publieke opdrachtgevers afwijken van de EMVI-aanbestedingsbenadering. In plaats daarvan zou zij elementen van de ‘ Best Value Procurement’ kunnen gebruiken om een geschikte civiele aannemer te selecteren. Volgens BVP moeten inschrijvers onder andere een ‘Risk Analysis Value Added-plan’ indienen. In dit plan van maximaal twee A4’tjes dient de civiele aannemer bijvoorbeeld te beschrijven welke risico’s hij voorziet en hoe hij hier mee om denkt te gaan. Op vergelijkbare wijze zou bij de ‘black box-projecten’ een risico- en organisatieplan kunnen worden gevraagd, zodat de opdrachtgever kan inschatten hoe de civiele aannemer wil omgaan met nutswerkzaamheden. Civiele aannemers zullen dan al tijdens de aanbesteding met netbeheerders en nutsaannemers om tafel gaan om knelpunten en risico’s op te sporen. Hoewel deze investering voor aanbieders en nutsaannemers meer tijd kost, levert het waarschijnlijk een efficiëntere organisatie en samenwerking op. De opdrachtgever zal dit traject kunnen begeleiden in de vorm van inlichtingenronde(s). Om de inschrijvingen op het aspect nutscoördinatie te kunnen beoordelen, zou de publieke opdrachtgever tot slot een expert op gebied van nutsuitvoering – bijv. een netbeheerder of netbeheerderscluster - kunnen toevoegen aan het aanbestedingsteam.

5. Conclusie

In dit artikel belichten we hoe het ‘EMVI, tenzij’ beleid heeft geleid tot meer aandacht voor het bouwproces tijdens aanbestedingen. Hoewel publieke opdrachtgevers bij binnenstedelijke rioleringsprojecten meer gebruik maken van procescriteria als doorlooptijdvermindering, bereikbaarheid en hinderbeperking, wordt een belangrijk coördinatie-risico bij veel projecten, al dan niet bewust, genegeerd; nutscoördinatie wordt nl. meestal buiten de scope van het project gehouden.

Vaak wordt verondersteld dat coördinatie van nutswerkzaamheden binnen de invloedssferen van civiele aannemers valt. Door afwezigheid van formele en hiërarchische coördinatiestructuren hebben civiele aannemers echter beperkte invloed hebben op uitvoering van nutswerken. Voor afstemming en bij improvisatie zijn zij afhankelijk van bereidwilligheid en medewerking van netbeheerders en nutsaannemers. Omdat ondergrondse situaties verder beperkt zijn gedocumenteerd en raakvlakken tussen nutswerkzaamheden moeilijk inzichtelijk te maken zijn, worden nutswerkzaamheden onderschat en ontstaan er gedwongen improvisaties, uitloop en hinder.

Desondanks wordt nutscoördinatie nauwelijks meegenomen als EMVI-criterium. Bij het formuleren van het uitbestedingsvraagstuk voor rioleringswerken krijgen parallel uit te voeren nutswerkzaamheden, die het proces kunnen beïnvloeden, weinig tot geen aandacht. Omdat het geen scoringscriterium is, worden civiele aannemers ook niet verzocht om plannen ten aanzien van nutscoördinatie aan te dragen. Bij projecten met raakvlakken met nutsinfra, kan deze beperkte focus op nutscoördinatie uiteindelijk het beoogde effect van EMVI procescriteria als doorlooptijd en hinderbeperking teniet doen.

We pleiten er daarom voor dat nutscoördinatie bij binnenstedelijke infrastructuurprojecten een prominentere rol gaat spelen. Publieke opdrachtgevers kunnen hiertoe bijvoorbeeld samen

met netbeheerders raakvlakken benoemen, met hen gecombineerd aanbesteden of een bouwteamconstructie gebruiken. Bij aanbesteding van projecten waarbij kabels en leidingen een ‘black box’ zijn (omdat ligginggegevens ontbreken of de omvang van werkzaamheden niet betrouwbaar in te schatten is) oordelen we dat gebruik van EMVI weinig zin heeft. Hier stellen we voor om aanbieders te beoordelen op basis van een risico- en organisatieplan.

Bibliografie

CROW. (2010). *Regie in de ondergrondse infrastructuur*. Ede.

CROW. (2014, januari 14). *EMVI-criteriabibliotheek*. Opgehaald van CROW:
<http://emvi.crow.nl/emvi-criteriabibliotheek//tekst/emvi-criteriabibliotheek>